

یاران و همراهان صمیمی الله ابھی

همانگونه که میدانیم در آثار مقدسه بهائی تفکر و تأمل برای کشف حقایق امور همواره مورد تأکید بوده و به عنوان خصیصه ای روحانی که خاص انسان است، بسیار مورد نظر و توجه می باشد.

مطمئناً تفکر که وسیله ای برای درک و دریافت حقیقت است، خود نیز مستلزم بهره مندی از خصائصی است که از آن جمله تمرکز است حضرت عبدالبهاء در بیانی میفرمایند:

"تا فکر انسان متفرق است ابداً نتیجه ای نبخشد ولی اگر در یک نقطه فکر جمع شود نتایج عظیمه بخشد..."

حیات بهایی ص ۱۹۲

حال در این برنامه سعی گردیده ضمن پرداختن به اهمیت نیروی تفکر، در خصوص خصائص و ویژگیهای آن نیز تأمل نمائیم تا قادر گردیم بیش از گذشته از این عطیه روحانی در حیاطمان بهره مند گردیم و علی الخصوص این موهبت معنوی را در بهره مندی هر چه بیشتر از کلام خلاق الهی به کار بریم.

تأییدات الهی همراهتان

حضرت بهاء الله میفرماید:

"اگر نفسی فی الحقیقه در آنچه از قلم اعلی نازل شده تفکر نماید و حلاوت آن را بیابد البته از مشیت و اراده خود فارغ و آزاد گردد و به اراده الله حرکت نماید. طوبی از برای نفسی که به این مقام فائز شد و از این فضل محروم نماند .."

سالنامه جوانان .. ص ۱۰۸

عنوان: واقعیت انسان افکار اوست

قسمت روحانی

۱- مناجات شروع

۲- بیانات مبارکه حضرت بهاء الله

۳- بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء

قسمت اداری

۴- لزوم تفکر بر آثار مبارکه

۵- لزوم درک صحیح از آثار مبارکه

۶- شور و مشورت

۷- فضیلت های فکری

۸- برنامه نونهالان و نوجوانان عزیز

قسمت اجتماعی

۹- انس و الفت

۱۰- ذکر دسته جمعی (به انتخاب جمع)

هوالبهی

ای خدای مهربان شکر ترا که بیدار نمودی و هشیار کردی. چشم بینا دادی، گوش شنوا احسان نمودی، به ملکوت خویش دلالت کردی و به سیل خود هدایت فرمودی. راه راست بنمودی و در سفینه نجات در آوردی خدایا مرا مستقیم بدار و ثابت و راسخ کن، از امتحانات شدیده محفوظ بدار و در حصن حصین عهد و میثاقت موصون و مأمون فرما. توئی توانا و توئی بینا و توئی شنوا. ای خدای مهربان دلی عطا کن که مانند زجاج به سراج محبت روشن باشد و فکری عطا کن که به فیض روحانی جهان را گلشن نماید. توئی بخشنده و مهربان و توئی خداوند عظیم الاحسان. ع ع

مجموعه مناجاتها چاپ آلمان ص ۶۰

۲- بیانات مبارکه حضرت بهاءالله

سُبْحَانَ اللَّهِ حَقَّ جَلَالِهِ سَمِعَ دَادٌ وَ بَصَرَ عَنَانِيتِ فَرَمُودٌ وَ قُوَّةَ مُدْرِكِ بَخْشِيدِهِ وَ خَرْدٌ لَا مِثْلَ لَهُ دَادٌ، تا کل به این اسباب و اسباب لا تُحصی در امور تفکر نمایند و بما ینفعهم عامل گردند، ولکن جهالت و نادانی عباد را از جمیع فیوضات ربانی و رحمت رحمانی محروم نمود.

لثالی الحکمه ج ۲ ص ۲۲۷

طُوبَى لِمَنْ تَفَكَّرَ فِيمَا نُزِّلَ فِي كُتُبِ اللَّهِ الْمُهِيمِنِ الْقَيُّومِ * ای دوستان الهی تفکر نمائید و به آذان واعیه، اصغای کلمه الله کنید تا از فضل و رحمت او از زلال استقامت بیاشامید و بر امر الله مثل جبل، راسخ و ثابت باشید

مجموعه الواح چاپ مصر ص ۲۶۹

۳- بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء

"چه بسیار میشود که انسان در امری اراده قطعی مینماید و بعد به اندک تأمل و فکر از آن امر منصرف میشود؛ چرا؟ به جهت اینست که با حقیقتی مشورت کرده و ملتفت مضرت آن امر شده؛ لهذا از آن منصرف گشته ..."

خطابات ج ۲ ص ۳۳۶

مقصد اینست که بدانید خدا علم و عقل را خلق کرده تا میزان فهم باشد. نباید اینچنین قوه ای را که موهبت الهی است مُعَطَّل و مُعَوَّق کنیم. جمیع امور را باید به آن موازنه نمائیم.

پیام ملکوت ص ۸۹

"ما به طور جمعی از موهبت کلام الهی برخوردار می‌شویم، و با کاربرد آن ملکوت الهی را بر روی زمین ایجاد می‌کنیم: یعنی تدریجاً در بنای نظم جدید اجتماعی که در اثر حقایق ظهور حضرت بهاءالله شکل گرفته، مشارکت می‌کنیم. این عبارت ساده به نظر می‌رسد، اما آنچه تلویحاً در آن مذکور، عبارت از چالش تفکر عمیق در این باره است که چگونه باید درک کنیم و رفتار نماییم. تحقق هدفی که حضرت بهاءالله برای نوع بشر در نظر دارند مستلزم اخلاقیات جدید، شیوه‌های جدید تولدی دانش، روش‌های تازه ارتباطی، شیوه‌های جدید اقدام، و مؤسسات جدید است. ما بهائیان، با برداشت‌های متنوع و گاهی اوقات متناقض خود از تعالیم حضرت بهاءالله، چگونه در ایجاد جامعه‌ای که مظهر اراده ایشان باشد مشارکت داریم؟ جواب را باید در این مطلب یافت که به مرور زمان باید یاد بگیریم که نصوص مبارکه را بهتر درک کنیم و آن را به حیز عمل سودمند که با مقصود الهی منطبق و سازگار باشد، در آوریم." (پل لمپل - ۲۰۰۸، انجمن مطالعات بهائی)

کانال نگاه نو

۴- لزوم تفکر بر آثار مبارکه

توانمندی تمرکز و توجه یکی از ویژگی‌های متمایزکننده انسان است. در حقیقت، پیشرفت انسان؛ چه روحانی، چه مادی و یا اجتماعی؛ بدون تأمل و تفکر امکان‌پذیر نیست. حضرت بهاءالله بیان می‌دارند: «قوةُ مُتفکرة، مخزن صنایع و علوم و فنون است.» در آثار بهائی آداب و شیوه خاصی برای توجه و تمرکز توصیه نشده اما واضح است که صرف نظر از شکل ظاهری، این حالت مستلزم تأمل عمیق است. فرد از طریق تمرکز و توجه می‌تواند در مورد مسائل انتزاعی و عملی، بصیرت‌های جدید و ارزشمندی کسب کند. با این وجود، تأکید بیش از حد بر هر اندیشه‌ای که در هنگام تمرکز و توجه به ذهن می‌رسد، نتیجه معکوس دارد. بعضی افکار همچون «امواج بی‌حاصل در دریا» شاید فایده کم یا ناچیزی داشته باشند، «اما اگر قوه تمرکز و توجه سرشار از نور باطن و آراسته به صفات الهی باشد، نتیجه محقق است.» (ترجمه)

نصیحت حضرت بهاءالله در مورد لزوم تلاوت آیات در هر صبح و شام «أتلوا آیات الله فی کلّ صباح و مساء» (آیات الهی را در هر صبح و شام تلاوت کنید)، از ضروریات زندگی بهائی است. در عین حال ایشان خاطر نشان می‌سازند که نباید حجم و مقدار مطالعه آثار مایه فخر و غرور باشد. «لو یقرء احدٌ ایه من الایات بالروح و الریحان خیرٌ له من أن یتلو بالكسالة صُحف اللّٰه المهیمن القیوم» (اگر کسی فقط یک آیه از آیات الهی را با روح و ریحان بخواند بهتر است از این که تمامی کتب خداوند مهیمن قیوم را با کسالت تلاوت کند). ایشان در ادامه همان مطلب ما را از این که مطالعه آیات الهی باعث کسالت شود بر حذر می‌دارند: «لا تحملوا علی الارواح ما یکسلها و یثقلها بل یخففها لتطیر باجنحة الایات الی مطلع البینات هذا اقرب الی الله لو أنتم تعقلون». (بر روح خود آن چه را که مایه کسالت و سنگینی است تحمیل ننمائید، بلکه آن چه که او را سبکبار می‌کند قرار دهید تا با بال‌های آیات، به سوی محل طلوع نشانه‌های آشکار خداوند به پرواز در آید. اگر نیک بیندیشید، این شیوه، به خداوند نزدیک‌تر است.)

مطالعه روزانه متون مقدس فرصتی برای تمرکز بر مفاهیم عمیق و تأمل در مورد نحوه به کارگیری آن‌ها در زندگی و رفتار خود و همچنین در تلاش‌هایمان برای مشارکت در پیشرفت اجتماع فراهم می‌آورد. چنین توجه و تمرکزی ما را یاری می‌دهد تا به این توصیه حضرت بهاءالله جامعه عمل بپوشانیم که می‌فرماید: «و اجعلوا اشراقکم أفضل من عَشِيكم و عَدُكم أحسن من أَمسکم». (صبحتان را از شامتان برتر و فردایتان را از دیروزتان نیکوتر نمایید).

وب سایت رسمی جامعه جهانی بهائی

۷- فضیلت‌های فکری

فضیلت یعنی ویژگی خوب (خصوصاً ویژگی‌ای که در شخص نهادینه شده و به شکل عادت در آمده باشد). به بیان دقیق‌تر، فضیلت یعنی «استعدادی برای عمل کردن و احساس کردن به شیوه‌هایی خاص؛ استعدادی که با اصل درست عمل مطابق است و آن را درونی فرد می‌کند.

«فضیلت فکری» به فضیلت‌هایی گفته می‌شود که برخوردار از آنها موجب می‌شود که ما هنگام اندیشیدن و استدلال کردن بهتر عمل کنیم.

تعریف نسبتاً مفصل برخی از فضیلت‌های اخلاقی را در کتاب مفهوم‌ها و ابزارهای تفکر نقادانه آورده‌ایم. در اینجا، به ارائه تعریف‌هایی کوتاه از این فضیلت‌ها بسنده می‌کنیم:

تواضع فکری:

شاید ساده‌ترین تعریف از «تواضع فکری» این باشد: بدانیم و آگاه باشیم و اعتراف کنیم (و به این اعتراف پایبند باشیم) که دانستی‌های زیادی هستند که ما آنها را نمی‌دانیم؛ آگاهی از محدودیت‌های دانش و شناخت خودمان.

شهامت فکری:

شهامت فکری یعنی آگاهی از لزوم مواجهه با انگاره‌ها، باورها، یا دیدگاه‌هایی که به آنها عواطف منفی قوی داریم و هیچ‌گاه به طور جدی به آنها گوش نسپرده‌ایم و، همچنین، مواجهه با نقد باورها یا دیدگاه‌هایی که برایمان عزیزند و هیچ‌گاه گمان نکرده‌ایم که ممکن است نادرست باشند.

همگامی فکری

آگاهی از اینکه لازم است، با استفاده از نیروی تخیلمان، خودمان را جای دیگران بگذاریم تا بتوانیم آنها را واقعاً بفهمیم.

استقلال فکری

استقلال فکری یعنی اینکه، با عقلمان، کنترل باورها، ارزش‌ها، و استنتاج‌های خودمان را در دست بگیریم، به جای خودشان بیندیشیم، و زمام فرایندهای فکری‌مان را در دست بگیریم.

صداقت فکری

صداقت فکری یعنی درک این نکته که باید با اندیشیدنِ خودمان روراست باشیم و صادقانه برخورد کنیم و سنجه‌های فکری را همان طور که در مورد مخالفانمان به کار می‌گیریم در مورد خودمان هم به کار بگیریم

پشتکار فکری

بسیاری از ما در زندگی مان به بینش‌ها و حقیقت‌های ارزشمندی دست پیدا می‌کنیم اما بر اساس آنها عمل نمی‌کنیم، چون عمل کردن بر اساس آن حقیقت‌ها و بینش‌ها موجب می‌شود با دشواری‌ها و مانع‌ها و سرخوردگی‌هایی مواجه شویم. خیلی وقت‌ها ما اصول عقلانی‌ای داریم که مایلیم به آنها عمل کنیم، اما دیگران به نحو غیرعقلانی با ما مخالفت می‌کنند؛ پشتکار فکری یعنی اینکه برای دستیابی به اصول عقلانی جدید به خرج دهیم و، هنگام مخالفت دیگران، بر عمل به اصول عقلانی مان پافشاری کنیم.

اطمینان به عقل

اطمینان به عقل یعنی اطمینان به اینکه، در نهایت، منافع مهم‌ترِ شخص، و نیز منافع نوع بشر به طور کلی، در صورتی تأمین می‌شود که بیشترین میدان عمل به عقل و دلیل داده شود و افراد تشویق شوند که نیروهای عقلانی‌شان را پرورش دهند و، از این طریق، خودشان در موضوعات مختلف به نتیجه برسند.

انصاف

انصاف یعنی اینکه با همه دیدگاه‌ها، عادلانه برخورد کنیم و اجازه ندهیم برخوردمان با برخی دیدگاه‌ها تحت تأثیر احساسات یا منافع خودمان (یا دوستان، جامعه، یا ملتمان و...) قرار گیرد

کانال سنجشگرانه اندیشی

۶- شور و مشورت

همانطور که میدانیم در آثار مبارکه الهیه به دفعات به تفکر و تأمل دعوت شده ایم حضرت عبدالبهاء میفرماید:

" تفکر نما تا حلاوت بیان رحمان را بیابی و به مقصود فائز شوی .. "

اخبار امری مرداد و شهریور ۲۹ شماره ۶۵

با توجه به اهمیت تفکر به نظر شما، یک تفکر خوب چه خصائصی را می‌بایست دارا باشد؟